

Nyugatplusz

VII. évfolyam 3. szám

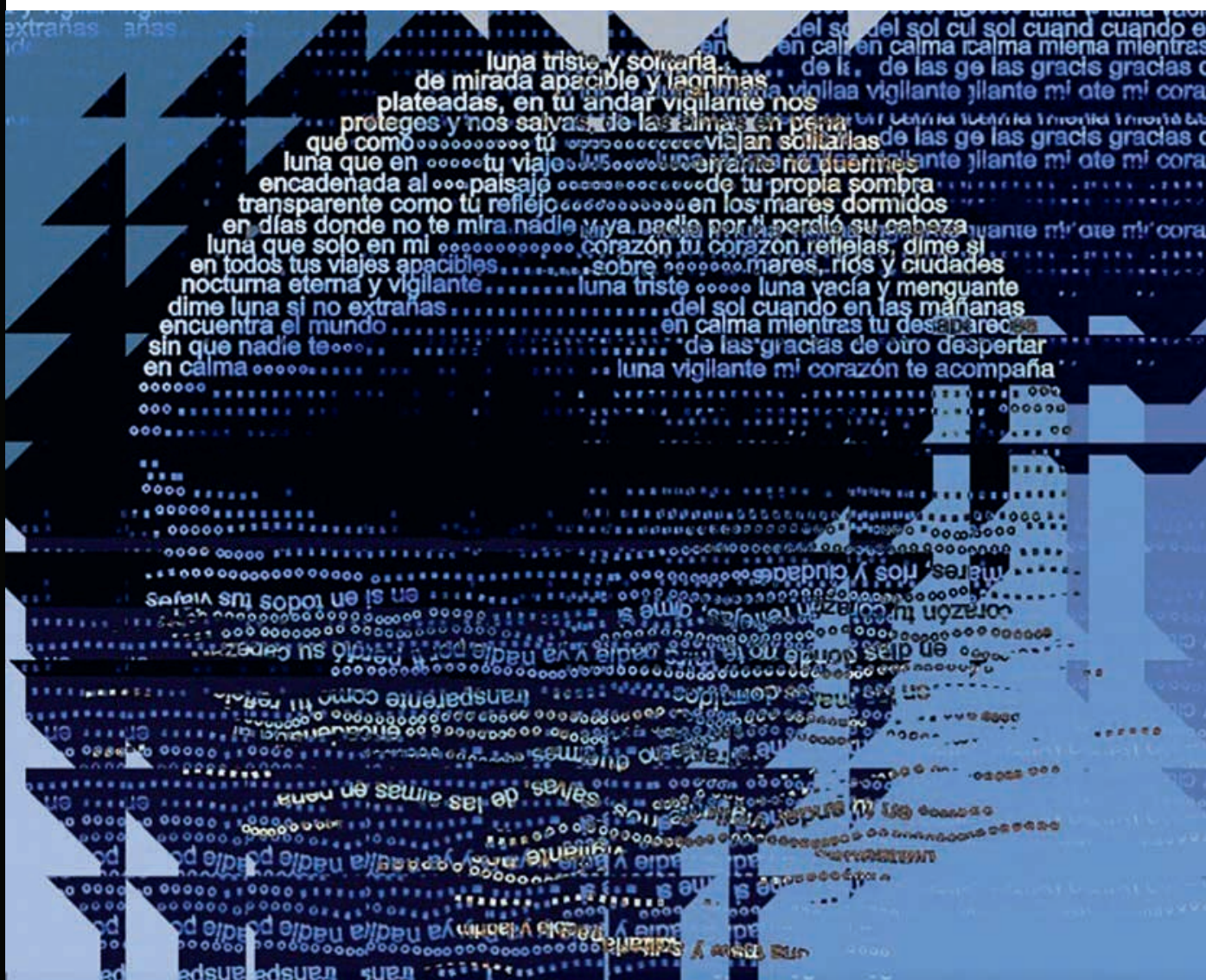
ALAPÍTÓK: RAFFAI FERENC, SZABÓ ZOLTÁN ATTILA (FŐSZERKESZTŐ)
FŐVÉDNÖK: **KONYÁRI JÁNOS** • ARCULAT: KOVÁCS GÁBOR

újnyugat

IRODALMI KÖR

LAMBERTO PIGNOTTI, JESÚS URBINA, AVELINO DE ARAÚJÓ MŰVEIVEL

VÖRÖS ISTVÁN: A világ megismerésének kötelezettségéről • BÍRÓ JÓZSEF: Kimaradt a macska (Petőcz András 60) • ZALABA ZSUZSA: Rozsdamentes haiku • HORVÁTH GÁBOR MIKLÓS: felebarát • CZEIZEL ENDRE: A géniusz is ember (Adyról) • HEKL KRISZTINA: Hógömb • FILIP TAMÁS: Bűvölten nézik • KIS PÁL ISTVÁN: ... jönnek új Jónások ... • NÉMETH PÁKOLICZ TAMÁS: Amorf • ZALABA ZSUZSA: Távolról harangszó hallik • SCHWALM ZOLTÁN: Seneca intelme

JESÚS URBINA vizuális költeménye

Bolond a parton
hálóval merítgeti
vízből a felhőt.

Varga Imre

A NyugatPlusz megjelenését támogatta

BUDA PEST

Ara: 950 Ft

9 772064 245802

Legendák nyomában

Az Újnyugat Irodalmi Kör irodalmi szalonja

Művészeti vezető: Szabó Zoltán Attila

a Magyar Kereskedelmi és Vendéglátóipari Múzeum
színháztermében (Szindbád-szalon, Óbuda, Korona tér 1.)

A Talány Akusztik koncertszínháza

Korponay Zsófi, Zöld Csaba, Németh-Szabó Tamás, Gáspár Gyula, Schwalm Zoltán

2019. november 22. 18⁰⁰

Az örök Szindbád

Vendég: Krizsán Edith – női nemzetközi sakkmeister

2020. január 15. 18⁰⁰

Ferenciek tere

– a Váci utcai Ének-zenei Általános Iskola
kórusával

2020. február 5. 18⁰⁰

Fényárnyékban...

Vendég: **Nyugatplusz**

INFÓ: mkvm@iif.hu

Legendák színháza

a Molnár-C. Pál Műterem-Múzeumban

2019. november 14. 19⁰⁰

Hekl Krisztina: Tranzit, avagy reptéri Dekameron egy felvonásban
Szabados Zsuzsanna, Rakovits István, Vöröss Ferenc

2019. november 30.
18⁰⁰

ADY 100.

2019. december 13. 18⁰⁰

Nyugatplusz

lapszámbeutató

Házigazda: Csillag Péter, Horváth Gábor Miklós
Szabó Zoltán Attila (művészeti vezető)

INFÓ: info@mcpmuzeum.hu, happycaroffice@gmail.com

EZERJÓ

Turné (Filip Tamás)
Fotó (Benkő Vivien Cher)
A világ megismerésének
kötelezettségéről (Vörös István)
Kimaradt a macska (Bíró József)
ketten vagyunk / zárójel nélküli vers (Debreczeny György)
Rozsdamentes haiku (Zalaba Zsuzsa)
Cézanne hiányzó szavai (Bolemant László)
Mosolyog a drága (Molnár József)
M.C. (Szepesi Zsuzsanna)

MESEBESZÉD

Flow-ban vagyok (Hekl Krisztina)
Ars Poética (Vörös István)
felebarát (Horváth Gábor Miklós)
Ősztöndíj (Juhász Zsuzsanna)
Sorsok (Fellinger Károly)

ADY 100

A géniusz is ember, avagy Ady betegségei
(Czeizel Endre – Nyugat Ma II/1.)
Ady-puzzle (Schwalm Zoltán)
Hógömb (Hekl Krisztina)
A megalkuvó istenek között (Molnár József)
Ady: „ahonnan én jöttem,
csőkorlát volt a néptribün” (Novák Valentin)

KILÁTÓ

A Nyugat Plusz vendégei: Jesús Urbina, Lamberto Pignotti,
Giuseppe Calandriello, John M. Bennett, Adrian Dorado,
Avelino de Araújo
In memoriam Szabó Lőrinc (Gaál Tibor T-Boy)

4 VADNYUGAT

Bűvöltén nézik (Filip Tamás)
Nincs Menekvés (Zalaba Zsuzsa)
Ko(ó)rkép (Kéring Gábor)
Method acting (Morkuszt Tamás)
Havas hegycsúcsról álmodom (Nagygyörgy Erzsébet)
Bepillantás Platón barlangjába (Csontos Márta)
Szimbolizáció (Juhász Zsuzsanna)
gonosz (Horváth Gábor Miklós)
Névtelen város (Kántás Balázs)
Ha egyszer nagy vihar lesz (Filip Tamás)
Egy születésnapra (Deér György)
Kiút (Szepesi Zsuzsanna)
... jönnek új Jónások ... (Kis Pál István)

9

MANÉZS

Folyóparton, mezítláb (Hegyi Botos Attila)
Arcpírító / Bankett (Fellinger Károly)
Cogitationes (Kis Pál István)
verset játszik (Farkas Gábor)
Amorf (Németh Pákolicz Tamás)
Üres halmaz (Csontos Márta)
Távrolról harangszó hallik (Zalaba Zsuzsa)

11

LÁTLELET

Mélységélesség (Draskóczy Ágnes)
Budapesti anziksz (Keömley Anna)
Angyalok és démonok ... (Kal Pintér Mihály)

18

LÁTÓTÉR

Seneca intelme (Schwalm Zoltán)
Molnár-C. Pál: Polignac
Lamberto Pignotti: A művészet lebontja a határokat

24

30

34

38

Nyugatplusz 27.

Független szépirodalmi folyóirat

VII. évfolyam 3. szám · 2019 Ősz – Tél

Fővédnök: Konyári János 1951-2017
Alapító-főszerkesztő: Szabó Zoltán Attila
Alapító-lapigazgató: Raffai Ferenc
Művészeti vezető: Kovács Gábor
Olvasószerkesztő: Spangel Péter
Grafika: Kisteleki Dóra

SZERKESZTŐBIZOTTSÁG:

Petőcz András (elnök), Bolemant László,
Kálloy Molnár Péter

Szerkesztőségi e-mail (írásművek
küldése): happycaroffice@gmail.com
Szerkesztőségi e-mail (lappal
kapcsolatos információk):
nyugatplusz2012@gmail.com
**Külön köszönet Miske Emőnek és
Gulyás Györgynek.**

Felelős kiadó: EREF Hírügynökségi,
Szolgáltató és Kereskedelmi Betéti
Társaság (1103, Budapest, Noszlopy
utca 52. I/3.)
Kapcsolat: ereft@gmail.com

Az Újnyugatos művészek fogadóórája:
minden hónap utolsó péntekén 16
órától a Hadik Kávéház újnyugatos
törzsasztalánál.

A Nyugat Ma első száma 2010. október
23-án jelent meg. © Szabó Zoltán Attila
Az Újnyugatos Irodalmi Kör alapítása:
2012. november 12.

Nyomdai munkák: Tama Solutions Kft.
Terjesztés: Lapker Zrt. (1097 Budapest,
Táblás u. 32.)

Kiemelt terjesztési pontok: Lapker Zrt.
országos hálózata, Írók Boltja.

Az árushelyek részletesen megtalálhatók
a lap Facebook oldalán.

**Előfizetéssel és terjesztéssel
kapcsolatos egyéb információ:**
nyugatplusz2012@gmail.com

HU ISSN 2064-2458

A **Nyugatplusz** következő száma
2020. március 24-én jelenik meg.

Kéziratot nem őrzünk meg és nem küldünk vissza. A folyóiratban megjelentetett művek csak a szerző, illetve a kiadó írásbeli engedélyével sokszorosíthatók. Ez a nyilatkozat a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény 36. § (2) bekezdésében foglaltak szerint tiltó nyilatkozatnak minősül.

FILIP TAMÁS Turné

Viszik hangszereiket a zenészek a sűrű hóesésben.
Visznek fuvolát,
brácsát, klarinétot.

Csak a nagybőgőt nem
viszi senki, ő a saját
lábán sétál kényelmesen,
sőt, még arra is van ereje,
hogy a gazdáját ő vigye.

BENKŐ VIVIEN CHER Fotó

MISKE EMŐ:
Kis erdei kép

A pillanat. Ott vagy benne. A levegő. A száguldás. A természet erői. Záródó lassítás. Figyelsz. Belül csönd van. Az expó. Minden egyszerre történik. Múlt és a jövő között. Mikor a lelketek összeér. Eggyé váltok. A végtelenben alfa és ómega. A szabadság.

BOLYHOS
PÁLINKA

Minden cseppjében gyümölcs

www.bolyhos.hu

VÖRÖS ISTVÁN

A világ megismerésének kötelezettségéről

Mit kell mindenképp megismerned, fiam?
Az ősi irodalom nagyjait: eposzokat és bibliákat.
Alapítókat: a Homéroszokat, Aiszkülozokat és Dantékat.
A költőket: Keats, Hölderlin, Rilke bandáját.
A kedvenceimet: Holant, Celant, Pilinszkyt, Babitsot.
Kína, Kína! Cao Cse, Tu Fu.
Hagyjuk a névsort! Jöjjön a sortalanság:
Klasszikus zene Bachtól Bartókig, operák
és festők. Rembrandt, Van Gogh, Klee.
Prága, Párizs, Velence. Végig lehet a világ
legfontosabb múzeumait járni? A legjobb
zenéit hallgatni? Elolvasni a legnagyobb
költők összes versét? Weöres Sándorral ébredni
és Ryōkannal aludni térni? Lehet, talán, igen,
mindenképpen, és folytatod a másvilágon,
mert az olvasóknak könyvtárszobát nyitnak
a nemlétben, és nincs séta, nincsenek éttermek,
nincs szex és nincs szerelem, de vannak számok és betűk.
Akkor jöhet a Tolsztoj összes, Kafka minden
levele és naplója. Micsoda boldogság ilyen társaságban
nemlenni, nem is a személy kell, csak amit írt, az egy élet
alatt végigolvashatatlan próza. De nem marad le
valamiről, aki csak a túlvilágon ismeri meg
a világot, mikor ott már a másvilágismeretben
kéne jeleskednie? Ugyan, a másvilág arra való,
hogy megemésszük a világban szerzett tudást,
ahogy az őz kérődzik délután vízszintesen mozgatva
alsó álkapcsát. Így fogjuk fejünket jobbra-balra
ingatni, lelki fejünket egy lélektelen túlvilágban,
lélektelen fejünket egy könyvekkel zsúfolt másvilágban,
verekedés egy-egy jobb könyvért, mert a példányokat
nehéz becsempészni oda, de lesz rá elég idő,
hogy eredetiben betűzd ki a Mahábháratát.

MISKE EMŐ:
Angyali tánc

www.tamaso.hu

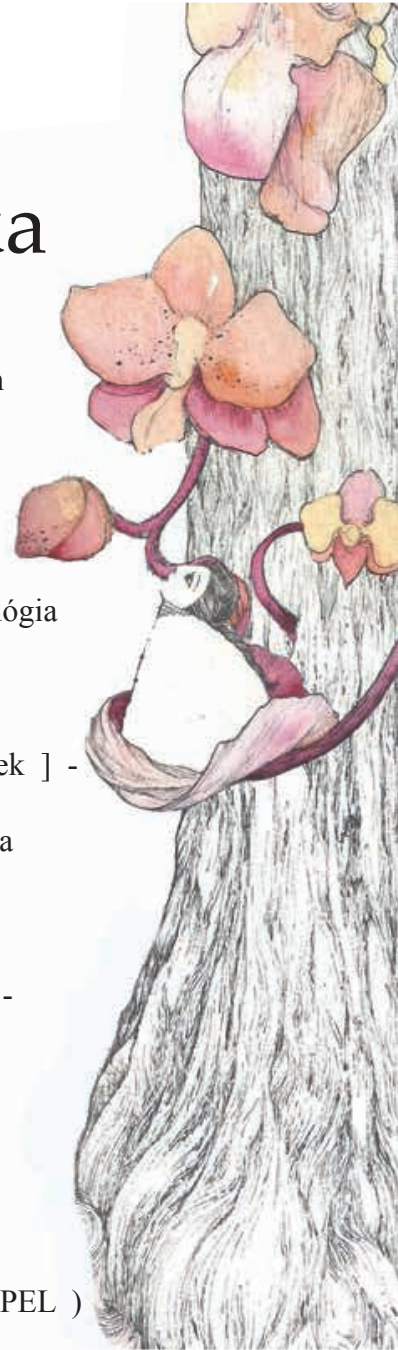
Kis példányszámú könyvek és
újságok gyártásának specialistája

BÍRÓ JÓZSEF

Kimaradt a macska

(Petőcz András 60 / 2019. augusztus 27.)

- [első alkalommal 1982-ben valami hazai konferencián
- :
(ver(s)ziók)
- :
tér / kép / vers – kiállítások – betiltattak 1983-ban] -
- [fű – alatt – engedélyeztetett 1985-ös portugáliai antológia
- :
(novissima poesia húngara)
- :
majd sűrűn sorjázta kötetek és külföldi fesztiválfellépések] -
- [ami a rendszerváltást – kísérő – reményeinket táplálta
- :
(medium art)
- :
akkoriban még lehettek tisztességes példányszámok is] -
- [aztán ezért – azért eltűntünk egymás látóköréből
- :
mire pedig föleszméltünk 50 éves lettél
- :
onnantól valahogy visszaállt a máig is meglévő] -
- (MICIMACKÓ ma LX CSUPORNYI MÉZZEL ÜNNEPEL)

Hangzó

Nyugatplusz

SZABÓ ZOLTÁN ATTILA szerkesztésében

Megrendelhető:
happycaroffice@gmail.com
erefbt@gmail.com

DEBRECZENY GYÖRGY

ketten vagyunk

Petőcz András Idegen tárgyak című verse nyomán

az idegen tárgyokban ott a pusztulás
és ott van az idegen szoba
én kérdezem
ő nem válaszol

megborotvált idegen tárgyak
arcában ott habzik a pusztulás
a borotva és a hab pusztulása
tehát nem a borotvaszappané

a pusztulás arcában borotvahab
idegen történetben idegen tárgyak
talált tárgyak ott
hol otthonra talállok

azon az ágyon aludt a könyv
mondja
és mutatja is a pusztulás
a pusztulás nyomát

ó mennyi sápadt éve már
hogyan nem olvasom
a pusztulást
ő pedig sápadtan nem válaszol

ketten vagyunk
a pusztulás meg én
együtt borotválkozunk
az idegen szobában

zárójel nélküli vers

*Petőcz András Zárójelvers op. 11. című
verse nyomán*

félek a fejemet lehajtani
mondta a poétának
a hajnali csengetés

hajnalban félek
a fejembe becsöngetni
mondta a poéta a félelemnek

félek a hajnaltól
mondta a csengetés
fejét lehajtva

félek a poétától
a poétától félek csak igazán uram
mondta a hajnal
és lehajtott fejébe becsöngetett

ZALABA ZSUZSA

Rozsdamentes haiku

szemünkön szirmok
pedig láthattunk volna
harmathervadást

BOLEMANT LÁSZLÓ

Cézanne hiányzó szavai

fehér csöndek a vásznon
ami a beszélt nyelvből eltűnt
a látható hatásban szólal meg
szétterülő kontúrok impressziója
mind-mind áttűnő szavak félszavak betűk
a határvonalak
szó és kép között kitapinthatók

MOLNÁR JÓZSEF

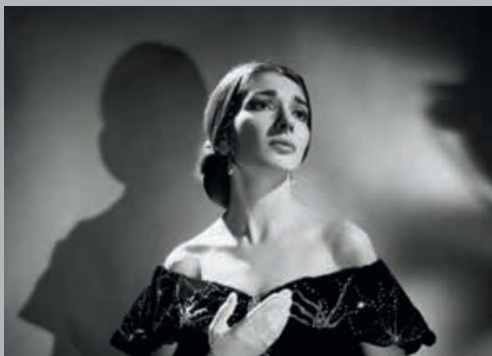
Mosolyog a drága

Álmában mosolyog a drága,
talán tündérek csiklandozzák a lábát,
vagy az esti szellő megérkezése
csalt mosolyt a csöpp kis szájra.

Álmában mosolyog a drága,
talán egy pillangó röptét nézi,
és a virágszőnyegen, amelyen alszik,
a nap kéklő sugaraiból fon ágyat.

Álmában mosolyog a drága,
angyali tejben fürdik egy réten,
a sárga rigók énekét hallgatva,
az ég aranyhalait csodálja.

Álmában mosolyog az ég is,
most minden csillag virág,
s míg szenderül az apró leány,
az istenek a csendet mérik.

SZEPESI ZSUZSANNA

M.C.

Callas énekel:
magányodra balzsam, ír –
a csend ellenség.

HEKL KRISZTINA

Flow-ban vagyok

Ó, azok a bablevesek! Füstölt hússal, kolbásszal, répakarikával és csipetkével, sűrű, krémes házi tejföllel. Jókai reggelire legszívesebben paprikásszalonnát evett papramorgóval, délben lóbabból főtt levest malackörmivel, amit Laborfalvi Róza készített számára. József Attila ezerkilencszázhuszonhatban, Párizsból küldött levelében azt kérte Jolán nővérétől, küldjön neki csomagban bablevest csipetkével és kolbászreszeléssel. Babits nevével ellentétben a pacalért rajongott, és már gyerekkorában verssel tiltakozott, ha nem izlett az ebéd.

A pénteki böjtnapon a svábok nem dobtak húst a levébe, csak sárgarépat, petrezselyemgyökeret, pár gerezd fokhagymát és vöröshagymát. Az olaszok fehérrépat, paradicsompürét, oregánót és bazsalikomot is főznek bele, a tetejére reszelt parmezánt hintenek. Így még a vegetáriánus Kosztolányi is megette volna. A pécsi Hrabalban kalap is jár hozzá, a cserépedényt sült tészta fedi.

A spanyol változathól fehér kagylóhéjak kandikálnak, ízre és állagra olyan, mint a jó sűrű halászlé. Az andalúz kocsmában nincs étlap. Hatalmas jénai tálakban gőzölögnek az ételek a bárpulton. Senki sem tart attól, hogy kihűl, vagy megromlik az étel. Húsgolyó kétféle szósszal az egyik edényben, hatalmas, szaftos, barnára főtt cupákok, sült máj, vagy bab a többiben. Errefelé ezt hívják tapasnak, nem úgy, mint Budapest elegáns bárjaiban, ahol vaslapon pirított laskagombát hoznak zöldmártással, vagy kecskesajtot diós aszalt szilvával. Itt a kenyeret csíkokra szelik, a Sangria erős, háziilag készítik, és határozott a kiszolgálás. Pörög a nyelvük. Ha a pincérnek valami nem tetszik, az asztalhoz vágja a talpas poharat. Általában azért idegesek, mert spanyolul kérdezek, viszont nem értem a választ. Megtanultam, hogy rájuk kell hagyni. Széleseben hadarnak, öt percig is képesek egy levegővel beszélni, és én mindenre serényen bólogatok. Magyarázás közben rettenetesen gesztikulálnak, mint a sü-

ketnéma tévéműsorokban. Nem baj, még így sem tudom lefordítani. Azután kihoznak mindenféle marhaságot, például kagylós babcuspájt. Ugyanúgy próbálom értelmezni a spanyol étlapon szereplő fogásokat, mint a norvégok a forró fazekat Krúdy kedvenc velőscsontjával. A kínaiak fordítva tartják az étlapot a Kéhli vendéglőben, és irigykedve nézik a fácánlevesemet fűrjtojással. Ők mákostésztát rendeltek rántott hússal. Valahogy így vagyok ezzel én is, Andalúziában.

Kutyanyelvet, tintát és itatóst a menü mellé már sehol sem adnak. Sőt, furcsán nézik a tányérok közé szorított füzetkét, amire néha rácsöppen egy kis pörköltzsaft, vagy gazpacho, mikor hogy. A pincérek a vállam fölött belesandítanak a feljegyzésekbe, megcsodálják a szálkás, ferde betűim, szép, egyenletes, mondják. A bátrabbak megkérdezik, miért írok kézzel, ma már nem divat, sőt írni sem divat, majd készségesen felajánlják, hogy a telefonomon megmutatják a diktálás gombot.

Minden étel időutazás. Lassan olyan leszek, mint Karinthy, aki az evésbe menekült a szerkesztőségi üzenetek, a hitelezők és a viceházmester elől. A telefonom nem is sejti, szívem szerint hányszor aprítottam volna apró kockákra, vagy hajítottam volna a sístergő serpenyőbe. Bal kézzel mohón falom a levest, kanallal igyekszem elkapni az úszkáló kagylókat, közben a jobbal papírra körmölök. Kiszorul a külvilág, megszűnik az utca zaja, eltörlődik a horizont, a tálak, kancsók fedezékében feloldodom a levesben, és mámorosan eggyé válok a szavakkal. Flow-ban vagyok, mondanák erre az okosok.

VÖRÖS ISTVÁN

Ars Poétika

Még a legjózanabb versben
is van valami bolyhosság,
valami felületi minta,
levegőn áttört szellő alig látható
hieroglifája, ami megkülönbözteti
gondolatait a gondolatoktól,
képeit a költői képektől,
szavait a szavaktól,
berántja valahová őket,
mint erőszakoskodó egy futó
nőt a bokor alá.

De ott nem az iszonyat
történik, bár lelki sérülés
származhat belőle, ám léleképülés is,
beránt a bokor alá bocsánatot kérni,
színes lámpával megvilágítani
a szürke ágakat, hangyáknak
kenyérmorzsát szórni, beránt a titokba
kaviárt enni, lépesméz-matracon aludni,
egy névtelen színről énekelni,
ismeretlenségben maradt
szenteket dicsérni, önkritikus
embereket magasztalni, aztán
belebújni a bőrükbe, anélkül,
hogyan megnyúznánk őket.

JUHÁSZ ZSUZSANNA

Ösztöndíj

Egynyáriak a tarkóra vetett pillantások,
az öklök évelők,
szép a szörnymozgású díszletek átvál-
tozása,
az elodázott mennybemenetel.
Legombolom a retinámat,
halhatatlan lesz, mint a patkány-
nyüszítés az útvesztőben.

HORVÁTH GÁBOR MIKLÓS

felebarát

anyám kérte nevetlen padtársamat
szeressem mintha nem lenne nevetlen
szerkesztőm kérte gyűlölködő kollégám
szeressem mintha nem lenne gyűlölködő
vizsgabiztos úr felhívta figyelmemet
a defenzív hajtás nagyszerűségére

őt halálos nyugalom fogja el mikor
az agresszív közlekedőknek előnyt ad
mert ezzel újabb balesettel csökkenti
fővárosunk rémséges statisztikáját
feleségem kérte nehogy szóvá tegyem
szomszédunk bosszantó bárdolatlanságát

még soha nem fordult elő hogy közölte
volna nagy zajjal járó felújítási
munkálatok kezdődnek náluk hajnalban
szeresd felebarátodat szól a parancs
csendes imámban rábízom őket inkább
alkotónk határtalan szeretetére

FELLINGER KÁROLY

Sorsok

fatokját meghagyva
az utcára nyíló nagyablaknak
a felét befalazták
majd a felső részére
csináltattak két
kisebb ablakszárnyat

o

az egyedül élő
özvegyasszony
hármablakját
likvidálva
az ablaknyílást lekisebbítve
beraktak egy jobbnak mondott
nyílászárójú
műanyag ablakot

CZEIZEL ENDRE 1935–2015

Előldlapunk, a Nyugat Ma 2011 február-márciusi számában (II/1.) közölte Czeizel Endre Pfaundler- és Kennedy-díjas orvos-genetikus, irodalomtörténész Ady Endréről szóló esszéjét. Az elemzést az Ady-évforduló alkalmából, a szerző előtt is tisztelgve jelentetjük meg – immár a Nyugat Plusz hasábjain, 2019-ben.

A géniusz is ember, avagy Ady betegségei

Ady Endre műveit és életét alapos elemezték a szakemberek, mégis, amikor orvos-genetikusként összeállítottam és értékeltem családfáját, meglepődve találtam dokumentumokat gyermekéről. Addig ugyanis úgy tudtam, hogy nem volt képes utódnemzésre, éppen ezért magam is többször idéztem Ady Endre *A fiam bölcsőjénél* című versét a meddő férfiak mély szomorúságának érzékeltetésére.

Ezzel szemben tény, hogy szeretője, Léda 1907. augusztus 26-án kislányt szült, aki azonban nem volt életképes. A családi háromszögben élő Léda halvaszületett lányának anyakönyvi kivonatában apaként Diósi Ödön kereskedő szerepel, mivel ide mindig a törvényes férj kerül bejegyzésre. Már a római jog alapelveként fektette le a „pater semper incertus” elvet, vagyis, hogy az apa sohasem biztos. Mégis, vélelmezhető Ady Endre apasága három érv alapján:

1. Ady mély aggodalommal és féltő gondoskodással kísérte végig Léda terhességét. Léda a vajúdás kezdetekor Adyt hívta Budapestről Nagyváradra, akiről a kislány világra jötte után Vészi Margit a következőket írta naplójába: „Ady előkerült halásápadtan, üveges, síros szemekkel. Beszélni nem tudott...” Diósi csak szeptember közepén látogatta meg feleségét, és ezt követően felvetette a válás gondolatát, mivel ekkor ország-világ előtt nyilvánvaló vált Ady apasága.
2. Léda és Ady Endre a fogamzás legvalószínűbb időpontjában: 1906. december 4-én, illetve az ezt megelőző és követő 2 hétben: november 20 a és december 18-a között együtt voltak Párizsban.
3. Vészi Margit közlése szerint: „Ady a maga gyermekének vallotta Léda szülöttét, azzal a

bizonyítékkal, hogy hat ujjal született, mint ő.” Adynak ugyanis hat ujjja volt, és ez a dominánsan öröklődő fejlődési zavar megismétlődése a leánymagzatban valóban apasága döntő bizonyítékának számít.

E biológiai kuriózum megérdemel egy rövid kitérőt.

A táltos jel

A sokujjúság (ún. polidaktilia) leggyakrabban hatujjúságban nyilvánul meg, főleg a kéz kisujji oldalán jelentkező ujjtöbblet formájában. A hatujjúság e típusának is két formája ismert. A súlyosabb megnyilvánuláskor szinte egy teljes hatodik ujj látható, amely a csontokat is magába foglalja. Az enyhébb formában a csökevényes hatodik ujj lényegében csak kis bőrnövedék. Ady Endrénél ez utóbbi fejlődési rendellenesség fordult elő.

Madame Preterite-höz írt levelében ez olvasható: „Rólunk hétszáz éves krónikák úgy szólnak, hogy hatujjúak vagyunk, én is hatujjú voltam, s az ilyesmit nem tudják a kakukkok szállítani”. Édesapjának és az ő egyik testvérének, valamint egyik apai nagyszülőjének és az ő felmenő őseinek is volt hatujjúsága. A sokujjúság többsége ugyanis öröklődik, mégpedig dominánsan, amely azt jelenti, hogy a valamelyik szülőben előforduló sokujjúság a gyermekek felében várható. Ady Endre is e rendellenesség több generációban történő előfordulása alapján zárta ki a kakukktójás lehetőségét (furcsa módon ez esetben Lédának a férjével történt „félrelépését”) kislánya születésekor.

Ady Endre rendellenes plusz ujjcsökevényét a születés után hamarosan el is távolították: a „tudósasszonynak” számító bába vékony cér-

Ady 100

nával szoros hurkot kötött a tövére, és azt követően a növedék lassan elsorvadt.

A sokujjúságnak Ady Endrénél jelentősége volt költői pályájának alakulásában is, mivel tudott ennek szerepéről az ősmagyar mitológiában. A honfoglaló magyaroknál a jós-varázsló-orvos szerepét a sámán vagy táltos látta el. E küldetés vállalhatóságának azonban olyan testi jelei voltak, mint a számfeletti csont, mégpedig a születéskor meglevő (ún. táltos) fog vagy a sokujjúság, illetve az ebben lévő csonttöbblet. Ma megmosolyogni valónak tartják sokan e hiedelmet, mégis érdemes e fejlődési rendellenesség néhány sajátosságát végiggondolni. Egyrészt ritka, kb. minden 3000. újszülöttre esik egy hatujjúság, mégpedig egyenlő arányban a két nemben. Sámán azonban csak férfi lehetett. A szociológiai vizsgálatok szerint optimális számnak pedig a kb. 5000 emberre eső vallási vezető számát. Másrészt e rendellenesség, örökletessége miatt általában már előfordult az apában, aki megtaníthatta leendő sámánfiát e mesterség minden csínjára-bínjára. Így egész sámándinasztiák alakultak ki, például a hét magyar törzs között éppen Álmosé volt ilyen, ebből adódóan több Árpád-házi király hat ujjáról is említést tesznek a krónikák. Harmadrészt e rendellenesség nem jár semmiféle testi fogyatékossgal vagy értelmi visszamaradással, tehát nem akadályozta a sámánt küldetése teljesítésében. Végül e kis rendellenesség a kiválasztottság szembetűnő jele, amit a közösség elfogad. A vezetők ilyen formában történő szelekciója nem biztos, hogy rosszabb hatásfokú, mint amilyen mostanában a politikusok megválasztása...

A Szilágyságban is táltosjelnek tartották a hatujjúságot, így amikor a kis Endréről kiderült e rendellenessége, a faluban azt suttogták: Adyéknak „táltos-fia” született. Később Ady Endre is sokaknak mutogatta kezének kis hegét, mint táltosságának bizonyítékát. Nagy Andor ezért írta róla: „A fiatal Ady Bandi... hisz a maga táltos... megszállottságában is – a presztinációs erőkből pedig egészen bizonyosan hisz...” Ady Endre e küldetéstudata verseiben is tetten érhető, hiszen ő a „táltosok átkos sarja” (Egy párisi hajnalon), akit a sors rendelt a magyarság Váteszének, és ő meg is akart e feladatának felelni. Még akkor is, ha „A civódó magyar”-ok között “...a lázadót ma már nem védi a / Táltos-düh és a magyar muszáj.” Ő

„Góg és Magóg fia”, mint közhírré tette: „nem bűvésznek, mindennek jött” az „új időknek új dalaival”.

A következő kérdés az orvos számára:

mi okozhatta a kislány halvaszületését?

A kislány pár nappal a születés előtt halt el a méhben, aminek oka lehetett Léda vérbajának magzatjára áterjedő fertőzése, ami gyakran vezetett halálozáshoz.

Ady Endre első vérbajának eredete az ő perdöntő vallomása alapján ismert. Ezt a nemi betegséget Nagyváradon 1902 nyarán Novák (művésznevén: Rienzi) Mária orfeum énekesnőtől kapta, ahogy Mihályi Rozália csókja című novellájában megírta. Mihályi Rozália Rienzi Mária nevének kezdőbetűit jelzi fordított sorrendben, noha írásában a nő Kun Marcellaként szerepel: „Már sokszor kértem Kun Marcellát, csókoljon meg, s hazudja azt, hogy drága vagyok neki... Félt tőlem... Odaültem Kun Marcella mellé, s nagy, csinált szerelmi dühvel megmártam az ajkát...” Majd „Elmentem hozzá akkor, amikor a mi csókunk véremben olyan lett, mint egy kehely, melynek későn jut eszébe, hogy kicsorduljon. Csupa rózsákat nyilott vérem, haragos, tüzes, bő szerelmi rózsákat. Kun Marcella lehajtott fejt és ezt mondta: – Most már úgyis mindegy, te akartad, én megmondtam neked...”

Az elsődleges vérbaj tünetei 10 héten belül elmúlnak, de a fertőzés utáni harmadik hónap körül jelentkezik a másodlagos vérbaj, Adynál 1902 novemberében. Ez lényegében a vér útján terjedő kórokozók miatti bőr és nyálkahártya foltos gyulladást jelenti, amit Ady Endre érzékletesen „véres rózsák”-ként verselt meg.

A további fertőzés veszélye a vérbaj megkapásától számított második év végig áll fenn, amely idő alatt a betegnek óvakodnia kell e ragályos kór továbbadásától. Erre utalhatnak a következő sorok: „Akit én csókolok, elsápad, / Nem merem megcsókolni / Az anyámat” (Akit én csókolok).

Ady Endre és Léda szerelmének deklarációján az asszony és férje elvitte őt Párizsba. Ott, 1904 áprilisában, az osztrák-magyar követség orvosa kórismézte másodlagos vérbaját. Ady kérésbeesése határtalan volt: *„Eggyelre én messze futok, és bomlottan sírok valahol...”* Ekkor Diósiék

vigasztalták és ápták, és néhány hét alatt javult az állapota. Ám második párizsi tartózkodása során, 1906 nyarán újra jelentkeztek a tünetek.

Ady Endre e betegségeit vendéglátóinak az általuk is ismert, Nagyváradon szerzett vérbajának késői tüneteivel magyarázta. S ezt életrajzírói is elhitték... A vérbajt többször is meg lehet kapni, és a másodlagos vérbaj tünetei mindig a friss fertőzést követő harmadik hónap körül jelentkeznek. Ady Párizsban szeretett éjszaka egyedül kóborolni, és barátai szerint voltak futó kalandjai, de a költő a féltékeny Léda előtt ezeket és újabb vérbajos fertőzéseit eltitkolta. Ady Endrének nagy valószínűség szerint tehát három különböző vérbajos betegsége volt.

A harmadlagos vérbaj csak a megbetegedettek mintegy felében, a fertőzést követő tizedik-huszedik évben jelentkezik a szövetekben megbújó kórokozók ártalmas hatása miatt, elsősorban súlyos idegrendszeri, ér- és bőrszövődeményeket okozva. A 42 éves Ady Endre halála főverőérének (aortájának) vérbaj miatti megrepedésére vezethető vissza. Ilyenkor azonban a betegek már nem fertőznek, ezért Ady Endre bizonyosan nem fertőzte meg későbbi feleségét, Csinszskát.

Lédát azonban megfertőzhette az 1906. évi harmadik vérbaja során, mivel Léda férjét is kezelték e nemi betegség miatt, és Léda 1934-ben bekövetkező halálának oka megfelel a harmadlagos vérbaj súlyos bőrbetegségének.

Megismerve e családi háromszög szokatlan életét, hiszen a férjek nem szokták magukkal vinni feleségük szeretőjét saját lakásukba, gondolok itt elsősorban párizsi tartózkodásaikra. Diósi Ödön levelezése szerint azonban az ő nemi orientációja eltért a szokásostól, vagyis biszexuális lehetett, így igazából örülhetett, hogy Ady Endre levette a válláról a házastársi kötelességek egyikét... Sőt, Diósi Ödönnek, becenevén Dodónak is tetszhetett Ady Endre, hiszen Léda egyik levelében azt írta: „S ez a Dodó, hogy szereti ezt az embert, néha féltékeny vagyok rá.”

Adyban a vérbaj súlyos lelki reakciókat váltott ki, ettől kezdve a „Halál rokonának” tartotta magát. Emellett az önáltatásba is menekült, azt állítván, hogy a vérbaj révén jobban meg-

ismerhette az élet teljességét, és megfogalmazta híres aforizmáját, miszerint: „A zseni, a géniusz, a kellő időben megérkezett (óvatosan nevezem meg) vérbaj”. E gögös öngazolás azonban hibás, legfeljebb a betegség okozta halálfélelme és élete várható rövidege miatti lelki állapota sarkalhatta szokatlanul eredeti alkotásokra. Józan pillanataiban azonban tudta: *Más, egészen más lett volna az életem, ha nem csap bele a lues bombája.*”

Végül megintcsak az orvosban felmerül a kérdés:

miért nem volt több gyermeke Ady Endrének?

Léda azok közé a ritka nők közé tartozott, akik már akkoriban sem akartak szülni. Feltételezhetően ezért járatos volt a fogamzásgátlásban. Viszont kapcsolatuk megromlása után talán a gyermekkel szerette volna magához kötni a tőle már menekülő költőt.

A csucsai legenda szerint 1917-ben Ady Endrének született egy fia a falubeli mosónőjüktől, aki Benamy Sándor szerint: „Gyönyörű teremtés volt, csupa női titok, hamisság!” A fiú a Csucsai Péter nevet kapta, és Ady barátja, a költő Octavian Goga (a későbbi miniszter) nevelt fiaként nőtt fel. Goga volt ugyanis a Boncza család csucsai várának későbbi tulajdonosa. Benamy írta róla: „Tökéletes Ady fej, haj, szem, bőr, testtartás.” Állítólag maga Ady is beszélt e fiáról barátainak. A fiatalember költészettel nem foglalkozott, a nőekkel inkább... A II. világháború után traktoros lett, majd később kétkezi mun-

Ady 100

kásként tartotta el magát. Mindezek a mendedmondák azonban – szemben Léda magzatával – nem bizonyítják Ady Endre apaságát.

Mégis, Ady Endre termékenysége sem lehetett megfelelő, mivel nem valószínű, hogy a fogamzásgátlásra ő nagyon ügyelt volna, így pedig – ismerve számtalan szexuális kapcsolatát – több általa okozott terhesség lett volna várható. Ady Endre fiatalon nem „úri nőknek” udvarolt, inkább alkalmi és „vásárolt” szeretkezésekben talált örömet, ezért Zilahon megkapta az „utolsó gyermekbetegséget”, a kankót. A baj elhatalmasodása miatt ekkor gondolt először öngyilkosságra, és valószínűleg ez okozhatta csökkent termékenységét.

Így jobban érthetjük meg a gyermektelenül maradt Ady Endre keservét:

„...Álom-testecskédet legyezem,
Csókokra emlékszem, melyekből,
Kicsi fiam,
Nem hívott elő a szerelem.

Hogy ködből vagy és sohse valál,
Sohse fájít így szegény apádnak,
Kicsi fiam,
Közel lehet hozzá a Halál...”

(A fiam bölcsőjénél)

SCHWALM ZOLTÁN

Ady-puzzle

Fázó pálmák alatt olvasok
és várok rémes pozdorja-sorsra
ázott széna-rendek fölött
hallgatok egy tétlen bohócra.

Fehér lyány virág-kezei közt
mai asszonyok udvarában
a csók-csatatér lovagjaként érkezem
a fajok cirkuszába.

Pannonia grófnő szekerén
most a hajnal vad szagát érzem
zsibbadtan tapint női mellbimbót kezem
s végzetem.

Budapest éjszakája hozzám szól
csupa illat a világ
itt estenkint mind királyok vagyunk
és a Hold megbocsájt.

Törött hajókkal is csak bátran utazunk
új horizontok lihegnek elébed
keszkenővel és virággal az asszonyok várnak
s minden igaz tűznél velünk lakomáznak.

HEKL KRISZTINA

Hógömb

Hófedeles házak pöffennek kevélyen,
a kert üveggömbje feszül pattanásig,
bús maskara az égbolt, az ablak
négyzetrács fényt fest a tornácra.
Gang, mondta anyám régen, a földön
jégbe zárt muskátli, fél pár papucs,
fagyott ruha ring a vékony kötélén.

Reccsen a korhadt deszka, kertkapu
nyikkan a szélben, lépcső fokán állva
bámulom az eget, várom, hogy fentről
lenyúljon egy gyerekkéz, átfordítsa,
felrázza a világot, hogy hópiheként
szálljon, törvénytelen táncoljon, életre
keljen mind, mi megfakult régen.

MOLNÁR JÓZSEF

A megalkuvó istenek közt

„Hogy Ady mit tenne, ha vinnék a házát, és a nője másnak riszálná húsát, miközben megindul alattuk a föld, és az égett lombokat befújja a szél a kéjtől és a félelemtől izzó orrlikaikba?...”

Ady örökébe lépve, felszántatlan ugar és dudva a tudatlanság mélyén, örökre betakar a kétség, ki mondja meg a költő helyett az igazat?

Kiskirályok húzzák egymást a csillagokig, földjeik, legelőik a mindent szülő nap körül kering; vízre szomjazók ütik el vigyorogva a naplementét, éhezők mossák (képzelt) arányaikat a folyóparton.

Már ha hagyják őket békén. A gyárak (pénz)mosodáinak füstjárta alagútjaiban kamatlábak kergetik a szűkös családra valót: időtlen térben tapossák a hangyát,

ki nem másutt akar palotát építeni, hanem itthon, ahol kap majd húszmillióért ócska viskót, amelyhez, mint bitóhoz a hóhér, odaláncolják a gyanútlant, aki, ha veszít, repül...

Ez az a szittyta föld, melyet Adynak távoli rokonai veszítettek el, és hinnénk, a hősi vér még ma is az élők kapaszkodó kötele, de látod, hogy a bús, bocskoros nemes hiába ölti fogaival össze a földet...,

az ma is másoknak terem, ugyanúgy, mint a múltban, és látod, az izzó köveket a néma erdőben, hol az Istenben bízók vakon imádkoznak,

szavaik gyengék, s az égi pokol kapui süketek, ma nem hallani semmit a fuldokló sóhajokból, bál van a megalkuvó istenek közt;

bátran tapossák a jövőt, amelyet a gyengék vívnak a föld alatti zugokban, mert a föld égett palotái megrendülve, dobálják ki magukból a tévedhetetlen, bőrét vesztő roncsot, a léptei nyomán sötétlő ég alatti halottat, az embert.

NOVÁK VALENTIN

Ady: „ahonnan én jöttem, csőkorlát volt a néptribün”

Üdvözljük kedves nézőinket! Vendégünk, itt a Nyugat + Foci adásában, az egyre kíméletlenebb futballt mutató Ady II. Endre.

– Szabad-e betörni az ötösön belülre, ott elpuskázni egy helyzetet, amikor gólig, bocsnat gólig lehetne háromszögezni a társakkal? Gondolunk itt a legutóbbi New York Mélyvíz SE – Hadik TE bajnoki rangadóra...

– Bűnöm, hogy messze látok és merek. De azt kell mondjam, szabad, azt kell mondjam, szabad, mert merni kell, abból lesz a nagy foci. Egyébként üdvözlöm, üdvözlöm én is a nézőket.

– Kedves Bandy, itt nem kell kétszer mondj, kétszer mondj, mert visszanezhető az adás az online felületen.

– Rendben, oké...

– Azt beszéljük, és úgy is látjuk, mi, a futballberkek mérvadó zornalisztái, hogy az utóbbi idők leguniverzálisabb csatárcsillaga vagy. Igaz, magabiztosabb a játékos a bal szélen és a balkötő pozíciójában, de a klasszikus 9-es poszt, és a jobb szél sem idegen tőled...

– Köszönöm a dicsértet, a dicséretet. Bocsnat. Khm, khm... Évek szívós munkájával fejlesztettem a cseleim, és dolgoztam ki azt a technikát, azt a pazar technikát, amit az ugarszintű vidéki pályákon, és a belvárosi stadionokban is jól kamatoztatok. Serdülőben, elkötelezett edzőim segítségével, pipaszár, bütykös kétbal-lábamból faragtam egy bal lábat, de a jobbát is palléroztam... Sikertől leráznom magamról a melankolikus játékstílt. Tudjátok, ahonnan én jöttem, ott csőkorlát volt a néptribün, amin ott lóbáltunk szotyolázva, és hét szilvafa a Skybox, amit dézsmáltunk; a férgesével meg az ellenfél játékosait is megszörtük. Egy szóval – küzdöttem, és most is küzdök, hogy már túl nőttem az íróválogatotton. Vallom, a meccseken csak egymás húsába beletépve alkothatunk nagyot...

– Valaki úgy fogalmazott – táltosa vagy a mai magyar focinak...

– Már bánom, hogy megszabadítottak hatodik

ujjaimtól, mert a partdobásnál nagy előnyt jelentenének, főleg, ha vizes a labda. Sőt, tizenkét ujjal bravúrkapus lehettem volna, mi több, a spéci kesztyűgyár lehetett volna a magán-szponzorom. Szoktak persze három lábbal és két tüdővel skiccelni Az Est Lapok sportrovatában, ahol előszeretettel karikíroznak...

– Mit szólsz a Futball Konzerv című satirikus honlap rajzaihoz, amelyekken sokszor egy 9-es számú borosüveggént ábrázolnak a karikatúristák?

– Ja, az az ócska Szabolcska fércelmény! Egy szavát se higgyétek! Mióta Brüll beválogatott, igen beválogatott a nemzeti tizenegybe, egy kortyot sem iszom meccsnapokon. NEM ISZOM MECCSNAPOKON! Hétközben Törölő druszámmal és Ebédlő Zo úrral szoktunk ugyan csípőre tett kézzel spriccerezni az Öngól Presszóban, kockás abrosz fölött, de az lónyál, uraim, elhihetik, nem vészes. Edzésen kiizzadjuk.

– A híres sportkommentátor, frontfutballista és elkötelezett Monarchia drukker, Inszinuáció úr, a Tisza Virág sportrovatának hasábjain is támad téged, miszerint benned nincs saját spiritusz, a nyugatmajmolás tüzel, a nyugatmajmolás pokoltüzéhez meg mindenféle iparosok hordják a reszli fát gyújtósnak...

– Hogy átveszem a legmenőbb nyugati spílerek edzés módszereit, és azt saját technikámmal színezem? Ez inkább követendő példa. Nem leszek a szürkék hegedűse! Azt is írja Inszinuáció úr, másképpen Rusticus, hogy dadog a játékom, pedig a megismételt cselmozdulat sírba viszi a provinciális bekkeket. Egyébként Inszinuáció úr is jobban járna, ha avított, birodalmi dribli-kollekcióját lecserélné valami délszaki virtuozitásra. Ahogy oktatja a focit a Geszti Torna Egyletben és a Zuglói Sportkörben, a Tiszteltház SC-ről nem is beszélve, egyre több lábtörést, amputációt okoz végsősoron...

– Szintén bulvárpletyka, hogy túlon túl ifi úri lánnyal szúrterd össze a levet. Pedig ő nem az a tipikus futballista feleség. Se műmellek,

se szilikon száj, huncutkái is elég ódivatúak. Bonczida apuka viszont, jelen pillanatban, még gazdagabb nálad. Így szemedre vetik, veled egyengetted az utad. Mert a New York FC-ben lelappadt a tárcád, sikereid ellenére is. Adósságba verted magad a Mélyvízben.

– Nem voltam soha taktikus alkat. Mindig az mozgattott, hogy nekem jó legyen, mert, ha nekem jó, a nézőknek is jó, a nézőknek is jó, mert a nézőknek az jó, ha én elcselezek a kapuig, dűlnek a disznófejűek jobbra-balra, s nem az, ha hátam görbítve, robotolva követem a taktikai utasításokat. Néha belebonyolódok a cselekbe, de vannak és lesznek is álmogóliaim. Puskás-díjra érettek. Mit tagadjam, szeretem a huzogató brazil játékot, szeretem a mámort, legyen góltól vagy bortól. Igen, a tárcám lelappadt, akárcsak tárcáirási kedvem, de mindig akadtak női megmentőim, hiszen tudja ezt jól a közvélemény, és akadnak harcostársaim is a hajnali bolyongásban, amikor kidolgozzuk a másnapos, laza taktikákat.

– Hiába, a csillagokat támadják az irigyek, főleg a szakma, de egekig magasztalja a lelátók népe, legalábbis a saját tábor ultrái és köz-

drukkerei. Mi a véleményed, ebben a forradalmi időszakban, meddig emelkedhet futballunk a vörös lobogókba bonyált, villamoson tomboló ultramozgalmakkal?

– Ha megélem, hogy szobrot kapok, se tudom a mai erjedés kifutását. Túl nagy hepajt én sem akartam... Fociforradalmat? Isten őrizzen! De a szisztematikus újraépítkezést támogattam volna. Mert konstruálni jobb, mint dekonstruálni. Csak azért kritizáltam Móriczcal ezt az ulibuli úri-muri focikát, hogyha nyögve is, de moccanjon a bogyó a dágvány szorításából.

– Végezetül engedd meg, hogy feltegyek egy obligát kérdést. Tudod, hogy merre mész a követlen, járatlan úton? Lesz belátható időn belül nyugati szerződésed?

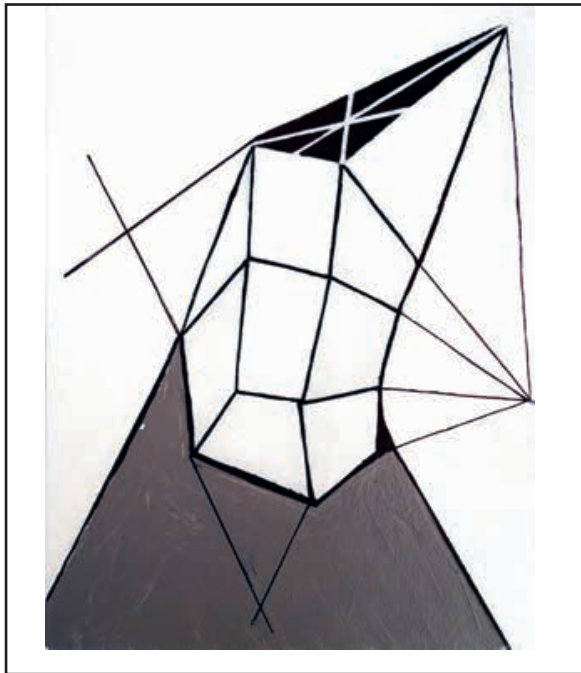
– Nekem a Kareli-féle macskaköves, petárdás-gránátos, az európai fociligát ránk haragító futballfelforgatás már sok... Lehet, vissza is vonulok a zenitre érve. Végleg. Végleg... De lehet az is, hogy disszidálok, és megpróbálom a spanyoloknál, ha megélem... Lehet másik testben, másik zseni testében... Mert valaki az Értől indul el, s befut a szent, nagy Óceánba... Ha kell, életeken át...

LAMBERTO PIGNOTTI vizuális költeményei

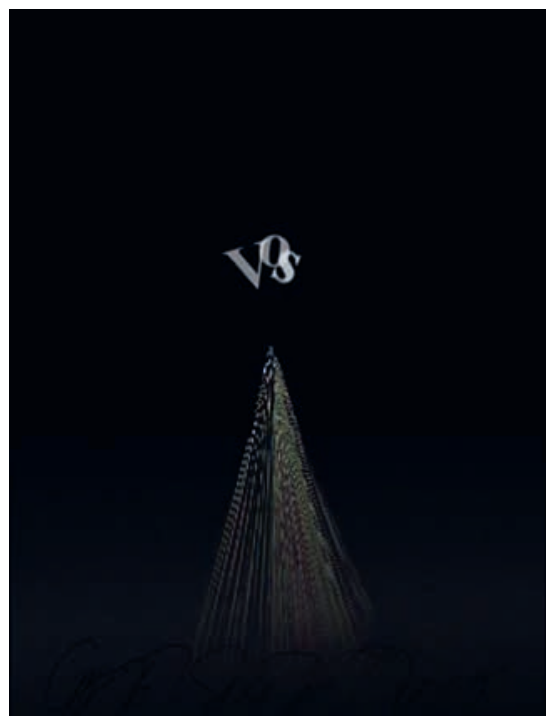
■ GIUSEPPE CALANDRIELLO:
Apocryphal Portrait

■ JOHN M. BENNETT
alkotása

ADRIAN DORADO vizuális költeményei

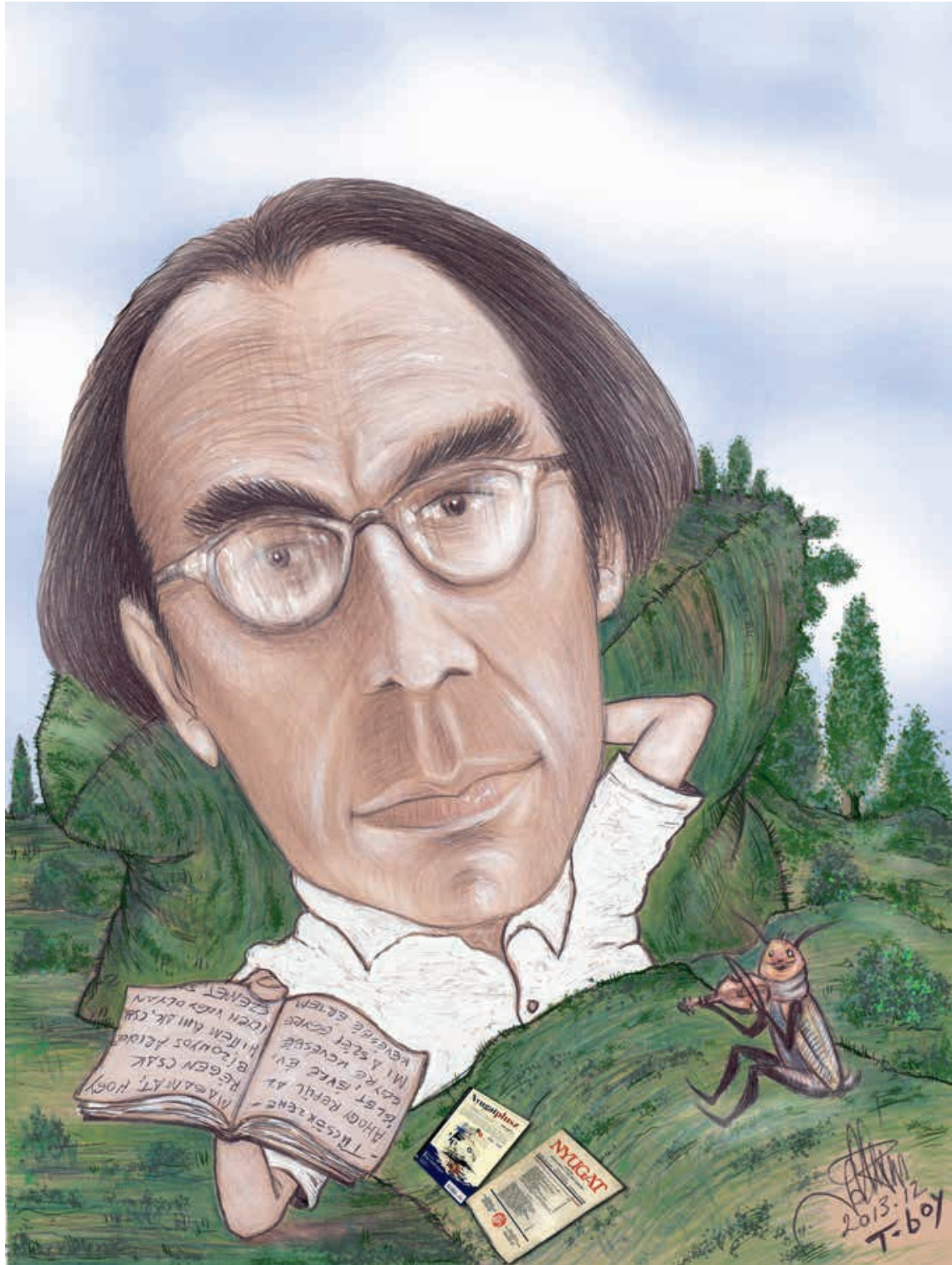

AVELINO DE ARAÚJO vizuális költeményei

In memoriam SZABÓ LŐRINC –

„...szívében milyen mámorea lakik a létnek!”

GAÁL TIBOR T-BOY műve

FILIP TAMÁS

Bűvölten nézik

Gyaloghintón szeretném bejárni
a Falanszter-lakópark helyét.
Az újat pont oda fogják építeni,
ahol a régi állt.

Még száll a por,
de máris betelt a létszám,
az összes lakást eladták azoknak,
akik most léggömbjeikbe
kapaszkodva szállnak
az ólmos ég alatt.

Bűvölten nézik lent a tájat:
a sűrke folt, ahol lakni fognak,
olyan, mint szétroncsolt
homloklebeeny lobotómia után.

ZALABA ZSUZSA

Nincs menekvés

kéreg alatt megbújik bánatod
árvák szelleme nyomodban
nagyanyád kertjében farkasok
párnád alatt kövek

KÉRINGER GÁBOR**Ko(ó)rkép**

Nem érted,
mi a gond,
kezedbe
a jólét
arany foga harap.
Jogod tucatnyi,
dolgod
csak egy:
langyos levegőből
semmi ízű
pudingot kavarsz,
vagy csak bámulod magad,
így mulatsz.

MORKUSZT TAMÁS**Method
acting**

Kerestem benned,
azt a csillagot,
amit felavattak a „Walk of fame”-en.
De csak Sztanyiszlavszkijt találtam,
meg mindenki mást,
archetípusokat.
Személyiségtolvaj voltál,
egy díjnyertes szerepben.
A kezdet és a végzet asszonya.
Akiből csak flash-back képek
maradtak,
és valaki bennem.
Aki halk jazz-kísérettel
narrálta életem.
Folyamatosan.
Semmivé váltam,
monokróm filmszillagként.
Mint a kialvó neonfények.

NAGYGYÖRGY ERZSÉBET**Havas
hegycsúcsról
álmodom**

Megint havas hegycsúcsról álmodom,
délceg fenyők hús paplanjáról,
hízó jegű, opálos tótükörről,
száncsengők éteri trilláiról,
miközben kint a kíméletlen nyár,
ma sorra romba dönti álmaim.

CSONTOS MÁRTA

Bepillantás Platon barlangjába

Játszol a szavakkal, az árnyékokat újra meg újra átrendezed, leleményed nem ismer határokat, – élvezed az őselemek kavarodását, megbontod a rendet, fenyőillatból nyered a rózsavizet. Nem látod, hogy zöld a nyár, nem veszed észre a fák rád nehezedő álmodosságát, nem látod, mennyire sápadtak a levelek, nem látod hideg éjszakákon a fehér csillagokat, az idegen térben köréd gyűlő vadállatokat, nem érzed magadban a teremtett lény örömet. Poharadban is beszennyezték az öröklét vizét, nem hiszed el a valós történeteket, nincs biztos tudásod, elfelejtetted a verssorokat, melyekkel hívhatod az aranyhalat.

Vonásaidat is kikezdte kicsit az idő vasfoga, Platon tenyerében megkövesedett a álom, a falakon nem látszik a felületre rajzolt szépségek rajzolata. Túl gyengék az ujjaid, nem tudod megdörzsölni a csodalámpát, a szellem nem hallja hívásod, körülötted lobog gyűlölet zászlaja, nem tudod a saját lobogódat kitűzni, már nem tudod, ki vagy, mert elfelejtetted régi éned, nem működik jól az emlékezet. A pillanatnyi benyomás képe nem az igazi, az ideák elvesztették fényüket.

Néha megszökik belőled a test, inged elveszíti őrizenlül hagyott melegedet, ott marad elhagyatottan az érintés hiánya. Kint a kertben színt vált a májusi csendélet, s végre megkapom, amit kerestem – illatodat töltöm létem poharába.

JUHÁSZ ZSUZSANNA

Szimbolizáció

Lépcsők a rendezetlenségben. Térnyílások az embertestnek. Láblehetőség deréktól lefelé, aztán csak a „merre” mandolinja, és ekkor már nem lépcső, nem fűszálhalálos út. Csak a kék, locsogó „oda”, amire elég egyetlen vízcsepp, hogy felhővé váljon a lépcsőket odahagyó fekvő embertest fölött.

HORVÁTH GÁBOR MIKLÓS

gonosz

kinek nincs semmije az életét félti a gazdag meg istenét rettegve kéri ne vegye el azt amit összeharácsolt ígéri többé lelkén nem esik már folt mellét veri égre emelt szemmel kár volt elvenni a másét becsapni a várost

lelkifurdalása éjjel-nappal gyötri rákényszerül vele tűzszünetet kötni ám addig nem jut el hogy vissza is adja amit elvett mástól inkább letagadja elméleteket gyárt hogy segítsen másokon de soha nem lép át ezen a határon

KÁNTÁS BALÁZS**Névtelen város****1**

kétes történelmi emlékezettel
szuverenitást áhító
érinthetetlenek kísérleti telepe

2

valószerűtlenül magas
építmények
átdöfik a még érthető
légkörreget

3

értekezletek közepette felülvizsgálják a maguk teremtette világot
ömlik a pálinka
tiszavirág életű gondolatok garmadával
idővel mégis egyetértésre jutnak
a teremtés korlátozott lehetőségeihez képest
minden a lehető legmegfelelőbb

4

folyó felett patinás híd
ám a kétoldalt vegetálók
nemigen igyekeznek
átjutni innen oda vagy onnan ide

5

ahol acélöltönyös hivatalnokok
táncolják körbe a fejjel lefelé fordított épületeket
senki sem röffen hozzá a pörgő hordószónoklatokhoz
közben a cseréptetőket
savas jégeső ostromolja

6

saját szórakoztatásukra versféléket írnak
versféléket
melyeket teljesen felesleges
akárcsak egy sor erejéig is
ideidézni

7

az utcák közel sem nyilvános toalettként funkcionálnak
ezért aztán az odatartozó tevékenység nyíltszínen szigorúan tiltott
mindettől függetlenül
nem árt ha az ember a városban járva szert tesz szájmascakra
amennyiben nem óhajt belefulladni a kapualjából áradó vizeletbűzbe

8

ez az a hely ahol
korántsem kell túlmagyarázni
miért is loccsannak agyvelők
absztrakt belsőudvarok konkrét kőfalain

9

íme a valós és valótlan síkjait összekötő
nem eukleidészi geometriai szabályok szerint görbülő térben közeledő különjárat
végállomása

10

város
amelyet még AZ sem
aki valaha megálmodta

11

közvilágítás nincs
a házak ablakai
golyóálló üvegből

12

ahol az őrzők alulfizetettek
korrumpálódnak
majd lelépnek
eldobált jelvényeik az aszfalton
már a fosztogatók is
el

MISKE EMŐ: Romváros

FILIP TAMÁS

Ha egyszer nagy vihar lesz

Szeme az egészet fogja át, de csak sorról sorra tud haladni, s még így is csak botladozva, mert megszédül attól, amit mond a könyv.

Az érthetetlen és a titokzatos úgy van összevarrva benne, hogy ne lehessen szétszakítani. A mámor meg csak jön magától, hát inkább le se fekszik, hogy ne tudja kialudni.

Én forgácsokból fatörzset ragasztok, aztán visszafaragom árbóccá, hogy ha majd egyszer nagy vihar lesz, legyen mit magamhoz kötözöm.

A magzat is anyát növeszt önmaga köré, és mindennap eszik belőle, ez a mi testünk, mondaná, ha tudna beszélni, de nem tud, és fogak nélkül harap egyre nagyobbakat.

MISKE EMŐ: Sziklás vidék

DEÉR GYÖRGY

Egy születésnapra

illene mulatnom kicsit napnyugtáig vagy reggelig, szívemből józan könny pereg, fekete hurkok pengenek. Ősz van, s aranyló Nap vakít, csak énrám dől árnyék ma itt, vigyorgó nyúlós szleng ölel, van, aki büszkén ünnepel, de amint háttal állsz neki, erényed üszkét szétkeni, érdes-szederjes, durva száj rád tapad bódító-puhán, kiköp fintorog percekig, s pár kortyot gyorsan ráiszik, madarak szálnak – „oda se...”! (két fehér meg egy fekete) bődülnek riadt vérerek: „bocsáss meg!” – kinek?... mit?... minek?! én bontsak szivárványt?! – na nem! léted... – halálom könnyezem!

SZEPESI ZSUZSANNA

Kiút

Ha már látod a fényt az alagút végén – biztos meghaltál.

KIS PÁL ISTVÁN

... jönnek új Jónások...

Sajnálom – motyogja
a csontok közt katatva –
a még fellelhető cetek és nagy halak
rühellik a benzint s kőolaj foltokat
s én se hittem félnótás barátom
hogy lehet még e világban
dolgom vagy dobásom
mert látom én hogy nem úgy van mint régen
nincs béke az égből se
a földön se
hát még Ninivében...

...

Tudj' Isten mit keres talán a jelet
bizonyosságát annak hogy Jónás a lelet
hogy Jónásé volt e kőporba roskadó
szemgödrének odvát ásitó kőgolyó

Akkor persze volt szegénynek
volt még pompás agyveleje
bár nem küldte őt jövőt látni
hangoskodva prófétálni
istenmódra ahogy illik
ígét váltott vele

...

Én mondtam hogy kerüld el a várost
hogy rossz szöveg a negyven napra mához
a fedett népek meg fognak kövezni
ha visszajössz itt nem fog téged
bizony nem fog tőlük
megvédeni senki

Tarsisból vagy honnan indultál el ember
nem vett fel más hajó csak egy öreg tanker
s látod a tenger ez a hasas szörnyeteg
olajat böffenve köpött a partra
mint húsát vedlett csontot
körmöt és szőrzetet

...

Legyint majd visszadobja
leletét az olajos homokra
mit számít e csont kinek volt bolondja
új Ninivék kelnek és új Jónások jönnek
génkezelt magvából indát keltve tőknek
s a népek mint a sáskák
a Földet körbevássák
prófétálhat itt akárki
az Ember ha pusztít
nincs mód – bizony –
nincs mód ellenállni

végül is csak kő lesz
e múlásba porladó
pályáján szédülten
kerengő mézgolyó
a genezis esendő csodája
a legkitartóbb golyhó
Jónás koponyája...

TÖRZSASZTAL SZABÓ ZOLTÁN ATTILÁVAL
WEB TV & CULT

Nyugatplusz

Törzsasztal
Szabó Zoltán Attilával

HEGYI BOTOS ATTILA

Folyóparton, mezítláb

Állunk a szeptemberkéek folyóparton.
A délelőtt csillogva nyaldossa a partokat.
Önkéntelenül eszembe jut,
valamit rajzolni kellene a homokba,
abba a vékonyka, csalogató hullámsávba,
ahol olyan simává tömörödnek a szürke szemcsék,
akár a pala.
Több gyermek odarohan. Olyan szép!
Majd egyikük homlokára csap:
de hát jön egy újabb hajó, s elmossa a hullám!
Visszanevetek. Nem érti.
Ő azért nekiáll gátat építeni. Társai csatlakoznak.
Emelkedik a torlasz. Egy kislány rajzolni kezd:
lemásolja az egyik növényi mintát. Igazán ügyes.
Aztán jön a hajó. Természetesen visz magával mindent:
a gátat, a hattyút, a tengericsikót, a tendrillonokat.
A gyerekek izgatottan futkosnak.
Újra nevetek. Ők is, ha nem is ugyanúgy:
annál komolyabbak. Igazán kerek ez a délelőtt.
Írjátok, hagyjátok félbe, akár töröljétek,
ég ez, ég! – kedves apróságok szárnyverése:
sugarak, sugarak.

BOLEMANT LÁSZLÓ fényképe

FELLINGER KÁROLY

Arcpirító

Anyám a szintiszta valóság
megint félrebeszél
bekeveri a napokat az éveket
olyanokat lát együtt
akik
sose találkoztak
nem is éltek egyazon időben
ráadásul halottak már
amikor kérdőre vonom
amikor arról tudakozódom nála
hogymiről motyog
mit akar ezzel mondani
rám förmed
kérdő tekintettel odaszól
az időt visszaforgatva válaszol
miért vagy költő
ha ilyen hülyeségeket mondasz

Bankett

a tánciskola
bankettje előtt
tudtam meg
hogy a táncpartnerem
akivel egy párt alkottunk
akivel a kezdetekkor
összesorsoltak bennünket
a hátam mögött
megbeszélte egy másik lánnyal
hogy fiút cserélnek
mert a másik fiú
jobban illik hozzá
annak a lánynak meg
minden mindegy volt
azóta egy összetett mondatot
sem sikerül kimondanom
feneketlen száraz kútban zuhanok
percenként érezve
hogy földet értem
kiizzadva magamból a napot

KIS PÁL ISTVÁN

Cogitationes

Alkonyom árnyait hinti körém a kerti napernyő,
álmos a pislá betű, s már kész lepihenni a gép is.
Nézem a képernyőt, hova épp bepötyögtem a verset,
jó hinnem, hogy a művem, e vélt ige, holnap is ott lesz!

Mert ha a testtel e kéz meg az arc behull a sötétbe,
s elnyeri emberidőmtől lyuk-feketének a mélység,
ott lesz még ez a winchester, hova művemet írtam,
érből vett vas, mint a papírnyomat, el sose bomlik!
Ennyi a hit, tudom én, hogy a sejtés nem bizonyosság,
szárnya a vágy, hogy a félve szorongót szállni tanítsa,
s mákonya végül a mennybe terelje a vággyal igyekvőt;
csakhogy a mámor elül, s majd megkeseríti a kétség:
Lesz-e köröm kikaparni a művem a pernyeiszapból,
s elme, ki tudja, miként kell visszakeresni a kódot?
Mert, ha a Földről mind odavész, aki érti a csinját,
úgy az a költött vers, csak pusztá redője az ércnek...

Míg dobogással jelzi e vén szív percnyi időmet,
mérve az ismert múlttal véges a messzi jövő is.
Így, hogy látom, a művem végső sorsa se rejtély,
vérmes önámításom zsoldját borra cserélem.

A mű szerzője a XXII. Aquincumi költőverseny Bronzzal ékesített Babérkoszorúját vehette át 2019. április 13-án az Aquincumi Múzeum és Régészeti Park kiállítócsarnokában. A zsűri tagjai: Szepes Erika, irodalomtörténész, kritikus, író, az Ezredvég versrovatának szerkesztője, Farkas László, a Tekintet szerkesztője, Cortés Sebastián, koreográfus, rendező, Szabó Zoltán Attila, író, költő, a Nyugat Plusz alapító-főszerkesztője, az Újnyugat Irodalmi Kör vezetője.

FARKAS GÁBOR

verset játszik

a szerkesztő szerint szemérmes vagyok.
kijelentő és óhajtó mondatok
intonációjában lényegülök.
a gondolat se karcsú, inkább zömök,

nehézkés, hiányzik belőle a kín,
az energia, a sejtés. szavaim
csupán a hiányt helyezik mérlegre,
olvas ilyet nyolcszázat is évente.

hibáimra élesen rávilágít,
több gyenge sor és néhány erős itt-ott,
olvassak Attilát vagy Kosztolányit.

javasolja, tanuljam a játékot.
most, mint aki a sínek közé esett,
verset játszik épp ez a szegény szonett.

**RUBENS,
VAN DYCK**
ÉS A FLAMAND FESTÉSZET FÉNYKORA

2019.
10. 30.
–
2020.
02. 16.

SZÉPMŰVÉSZETI MÚZEUM

Főszponzor: GRÁNIT BANK & DIGITÁLIS BANK
Kisváltó támogató: VW, ICA
Egültlenkedjélj per threnek: SOFITEL
Flanders
Flanders
Flanders

NÉMETH PÁKOLICZ TAMÁS

Amorf

Martingál József egy igazán békés természetű, jó érzésekkel megáldott mészáros. Korábban egy vágóhídon dolgozott, azután nyitott egy kis hentesüzletet. Minden reggel, amikor kinyitja a boltját, az első dolga, hogy kitegyen néhány marék húscsurgót a környékről odaseregülő macskáknak.

Szereti nézni, micsoda mohó boldogsággal falják fel az utolsó cafatokot is. Érdekesnek találja, hogy az egyébként hepciás, civódó állatok ilyenkor milyen békésen zabálnak egymás mellett. Pedig, még a fejük is összeér. Máskor aztán, napközben, amikor úgy találja, hogy kispénzű vevő tér be hozzá, mindig rajtahagy egy kis többletet azon a kevéske darált húson, parizeren, vagy csirkeaprólékon, amit az ilyen emberek vásárolni szoktak. De persze nem kér érte több pénzt, és úgy alakítja a dolgot, hogy szó se essék az egészről. Vannak, akik ezt észre se veszik, de az nem zavarja. Mások viszont, például az egyik gyakori vevője, Cila néni, ilyenkor szemérmesen cinkos mosollyal köszöni meg kedvességét.

Hetente négy napon tartja nyitva a boltot, hétfőnként általában az alapanyagáról gondoskodik. Olyankor végzi el a disznóvágásokat, marhataglózásokat. Esetenként sorra kerül egy-egy ló is. Mert a lóhúsról is van ám kereslet! Igaz, hogy szerényebb, mint a többire, de azért mégiscsak. Így tehát hétfőnként készíti el a tőkehúsnak és a feldolgozott húsarúnak valót. Van egy hűtő-felépítményes kisteherautója, azzal szállít, hogy friss maradjon minden.

Az a reggel is ugyanúgy kezdődött, mint az összes korábbi. Miután a macskák már szétszéledtek a bolt elől, elkezdte a tőkehúsok bontását. Levett egy bőrös félsertést a húskampóról, és több évtized alatt kicsiszolt, sebészi pontosságú vágásokkal kezdte lemetszeni a csontokról a húst. Szép, kiművelt mozdulatokkal. Szinte elegánsan. A keményebb részeket, mint például a gerinccsigolyákat és a koponyát bárdal választotta szét. Egyetlen, számtani pontosságú csapást mért a szövetekre, hogy ne forgácsolódjon a csont, és ne kerüljön szilánk a húsbába. Ilyenkor maga is megdöbben azon

az átalakuláson, ahogyan az állatból hús lesz. Amikor leveszi a kampóról, még állati formája van, azután, a pultban már karaj, comb, vagy éppen felsál válik belőle.

Szóval, ezen a napon már fenn volt a pulton a félsertés, kezében a bontókése, amikor felfigyelt valamire. Ehhez tudni kell, hogy a bolt kialakítása nem hétköznapi. József nagy hangsúlyt fektet arra, hogy a vevők megbízzanak benne. Úgy gondolja, ez az, amiben felveheti a versenyt a nagyokkal. Ha a vásárló tudja, látja, miből készül, amit megvesz. Ezért hát nem valami hátsó helységben, hanem bent az üzletben, éppen a kirakattal szemközti fal előtt rendezte be a bontópultot. Ki is írta a bejárat fölé, hogy „látványbontás”. Sokszor akad közönsége is. Megállnak az emberek az utcán, és az üvegen át követik figyelmükkel mesteri mozdulatait. Némi lyikük kedvet is kap, hogy betérjen. Ilyenkor széles jókedvvel köszönti őt, leveszi a lánckesztyűjét, és maximális udvariassággal szolgálja ki.

Így tehát ott állt a pult mögött, és munka közben fel-fel pillantva figyelte az utcán arra járó embereket. Egyszer csak megállt a kezében a kés. Éppen két vágás között, a levegőben. Magával nézett ugyanis farkasszemet. Először nem is értette, de csakhamar rájött: saját tükörképét látja... A bolt előtt parkolt egy teherautó, amelynek platóján egy függőleges kerethez erősítve hatalmas üvegtáblák álltak az élükön. Éppen vele szemben.

Nem is tudatosult benne talán, hogy most kicsit hosszabb ideig tartott megtalálni a vágások megfelelő vonalát, kijelölni a bárdcsapások pontos helyét. Igen, csak akkor tűnt fel az idő múlása, amikor benyitott az üzletbe Cila néni. Azt gondolta, ma korábban érkezett, meg is kérdezte tőle. De nem. Pedig amikor Cila néni jön, ő már meg is szokott mosakodni. Ki tudja, mióta nem fordult elő ilyesmi, hogy nem végzett időben a bontással.

Másnap Cila néni megint a szokásos időben tért be, de ezúttal megjegyezte, mennyire kár, hogy még nem végzett, mert nem szereti azt a sok vért, meg a szagot. József kimérte a

kis csirke farhátat neki, azután kikísérte. A járdán együtt nézték a teherautót és az üvegtáblákat. Hamar kiderült, mi történt. Két kapualjjal odébb nyílt egy üveges. Az övé volt a teherautó. És a kereszteződés, a felfestések, meg a közlekedési táblák miatt nem parkolhat máshol, csakis éppen a hentesbolt előtt. József visszaballagott, folytatta a munkát.

Az az egész hét hasonlóan telt. A végén már kifejezetten nehézkesen állt neki a reggeli feladatoknak. És a tenyere is elkezdett izzadni. Ilyen utoljára ipari tanuló korában fordult elő. A következő kedden pedig bekövetkezett

az első hiba; mellé csapott a bárdal. Nem közepén találta el a gerincoszlopot, a hasítás ferde lett, a bárd beleszaladt a hosszú hátizomba, amiből így szörnyű formájú darabot hasított ki. József megdermedt. Először az amorf húsdarabot nézte. Azután pedig egyenesen előre bámulva saját magát.

Lassan letette a bárdot. A bontópultra támaszkodott két kezével. Arca márványkemény lett, homloka gyöngyözött. Szenvtelen tekintettel vette le lánckesztyűjét, véres ruháit. Megmosakodott, átöltözött és hazament.

Cila néni zárva találta a boltot.

CSONTOS MÁRTA Üres halmaz

Elszabadultak az indulatok,
kevert illatokat hordoz a szél,
idelent túl nagy a tolongás,
odafent bandába szerveződtek
a madarak is; a galambok nem
tudnak felszállni, mindenütt
szétszórt olajágak, megkínzott,
eltiport jelszavak a fűszálakon.
Üres halmazok maradtak a
meghitt zugokban, minden
próbálkozás végleg elvetél.

Ki tudna ekkora súlyt cipelni
ebben a nagy zúrzavarban,
ki tudná, – most a parázsló nyár
idején – kimenteni az érett sugarakat
a rózsákból és a liliomokból.

A Nagy Képet nem lehet összerakni
az alkotórészeire szakadt harmóniából,
szétfolynak a színek, elporladnak
a patintott őskövek a próbálkozásban

Vészjóslóan balladai a hömpölygés,
Istent elsodorta valami ördögi
áramlat, – én is itt vesztegelek a
valaha tisztakék árnyékok alatt.
A vénszürke éjszaka pedig úgy lebeg
felettem, mint egy égből lógó szemfedő.

Visszahúzódok életviskómba, s halálra-
váltan kapaszkodom a magam
teremtette mikrokozmosz hátán.

ZALABA ZSUZSA Távolról harangszó hallik

angyalok tisztítják sáros cipőinket
vagyunk messziről érkezett vándorok
szárnyak helyett létrákat rajzolunk porba
alkonyatkor feltárja magát a csend

DRASKÓCZI ÁGNES

Mélységélesség

Bolemant László: a megrajzolt idő (lennyomatok)
című kötetéről

A fényképezőgép exponál. Nem csupán a fókuszba állított tárgyról kapunk éles képet, hanem az adott pillanatban egy bizonyos tárgyátvolságon belül lévőkről is. S láthatóvá válik majd a kimerevített pillanat, s minden, mit eközben a lencse magába gyűjt.

Bolemant László a könyvfesztiválra megjelent kötetének alkotásai – konkrét és átvitt értelemben is – ilyen lennyomatok, a körülötte levő világ érzékelésének dokumentumai, a pillanat, az idő rögzítésére tett kísérletek. A jelen leképezései, melyben a múlt emlékei is felidéződnek, s már a jövő is formálódik. S mindez a művész, a fényképész blendéjén átszűrődve.

Erről mesél a cím is (a megrajzolt idő), erről szólnak a szövegek, a műfaj megjelölése (versek, szövegek, versfordítások, fotográfiák), és a könyvben illusztrációként a szerző által készített művészfotók is. A képeken kiragadott valóságdarabok: egy országút, egy vízpart, egy tulipán feje, ipari konstrukciók, épületek részletei. Szárnyaló madarak. Fák, göcsörtös ág. Kövek – avarban, patakmederben, terasz asztalán.

Verseit négy ciklusba rendezi (Hazafelé, A szél hangjai, A város, Alászállás és felemelkedés), utolsó ciklusába pedig versfordításait gyűjti (Megdólt tájon). Nála a megjelenő táj a belső lelkiállapot megjelenítése. Rendkívül fegyelmezett módon, mérnöki pontossággal válogatja össze azokat a szavakat, amelyek ráfókuszálnak egy-egy valósággrészletre. Mozaikszerű képeket látunk, de cseppet sem esetleges választásokat. Bolemant csendes szemlélődéssel, helyenként már-már rezignált tudósítással rendezi versbe az adott képeket.

A táj lehet egy erdő:

„a fák mintha vonulnának, amint a mellettük változó tájon a dombok is.

A kocsi suhan velem, olykor kerítésléceknél látom

*a fatörzseket, máskor fekete-fehér, néma hasábok-zongorabillentyűk a fák.
zenéjük, a mozgás által keltett ritmus látásom periferiájában lüktet.”*

(Hazafelé)

nagyon gyakran út:

*„a kanyargó utat
a hangtalan este
éles fényvel hold-színűre kente”*

(éjszakai vezetés)

vagy csillagrendszerek:

*„tájékozódáshoz először is itt a gravitáció
a csillagrendszerek égitestek halmaza
egyensúlya
ha ezen vonzásokból kilépsz kiesel
elcsúszik a rács, összeomlik a szerkezet
egy másikba nyomódnak a hálók*

(a csillagok között)

a Tisza-tavi táj, vagy egy város (Prága, Trieszt, Genova, Osnabrück, Cheshire, Budapest).

A tájképek azonban csak háttérként szolgálnak az 50 éves költő számára: Bolemant Lászlót az idő foglalkoztatja, ezt szeretné megragadni, ennek folyásáról tenne tanúbizonyságot pillanatfelvételek segítségével. Akár Proustnál a madelaine íze, mely beindít egy emlékfolyamot, nála is lehet konkrét helyzet az emlékfelidézés kiinduló pontja, mint az újra jógaórára menet című versben:

*„a relaxáció semmijébe beszívárgott ez-az
eszembe jutott egy arc
s még többször egy másik
emlékek a közeli múltból”*

A vers szólhat a jelenről is, így a lennyomatkészítés eszköze a felvevőgép lesz:

*„áramlik köröttem az idő,
sűrű napjaim- kabátom sarkát tépi
kabátom gondokkal átítatott posztó.
elégia csusszan ki kezemből,*

szonettbe markolok, idegenek
szidalmai között egyensúlyozok
egy óriási méretű tükörrel, de
a fotogramokat már elnyelte
az éjszakai eső, a pocolyák
arcába vesztek illúzióim.”

(2017)

És néha erőteljes felütéssel a jövőt rajzolja:

„az eljövendő idő
zöldes patinát von
a még leírhatatlan
szavakra”

(az eljövendő idő nagyszerűsége)

Fragmentált valóság, mozaikképek, szigorú, töredezett, de fegyelmezett nyelvi formába öntés jellemzi stílusát. Nem csupán a nyelvvel szigorú: saját érzelmeit is gondosan megválogatott nyelvi elemek közé szorítja, s ezáltal feszültséget teremt a versben, amely mindig, minden esetben az olvasóban fejeződik be, saját értelmezést adva a költő által kiválogatott valóság-részleteknek. A süllyedő szavak című versben, melynek háttérélményét egy vonatkocsi ringatózása adja, így ír erről:

„néhány hal már akkor kilövellte hosszú
nyelvét, a vonat Újvár felé ringatta a kocsikat,
át a csatorna feletti hídon,
a víztükört meglökte a fémes huzat.
a nyelvek ezután csapkodni kezdtek,
s amint a lángok, összegabalyodtak,
egymásba omlottak.

később szétcsúsztak és elnyelték egymást
azután csomóba kötődtek és összetapadtak,
szét sem lehetett bontani őket többé,
hogymondják az Égi Szavakat?”

A kötet záró ciklusában versfordításait olvashatjuk. Skót, cseh és szlovák kortárs költők verseit ülteti át magyarra: Mandy Haggith, Meg Bateman, Jiri Dedicek, Milan Dezinsky, Tomas Fürstzeller, Marian Hatala, Ivan Strpka verseiből válogat. Olyan szerzőktől, akiknek alkotói módszere rokon Bolemantéval: töredezett képek, szigorú, de kíméletlenül pontos fogalmazásmód, fegyelmezett érzelmeket tükröző tájképek vagy vershelyzet, a vers születésének pillanatát megragadni próbáló tudatos kísérletezés jellemzi őket.

A fényképezőgép exponál. Képeket, verseket állít a fókuszba. Bolemant László 4. kötetét így ajánlom mindenkinek.

Az eredmény: a megrajzolt idő.

BOLEMANT László fotográfiája

KEÖMLEY ANNA

Budapesti anziksz

■ Madártávlát

„Hát nem nekünk van a legszebb fővárosunk, kedveském?” – Az ezer ránctól szabdalta, piszkos kéz egy gyűrött, budapesti utazási prospektust nyújtott be az autó ablakán a vezető ülésen ülő nőnek. Az újságban a kivilágított Országház, a Lánchíd, a Szabadság-szobor, a Gellérthegy és a Hősök tere turisztikai szempontból előnyösre retusált fotói voltak láthatók. Madártávlatból. A néni kopottas ruhája egyik ráncába rejtette a kapott kétszázast – „Isten áldásával” –, aztán bizonytalan léptekkel elindult lefelé az aluljáróba vezető lépcsőn. A közlekedési lámpa zöldre váltott, de a nő az autóban nem mozdult, csak nézte, ahogy a görnyedt alak lassan eltűnik a föld alatt. Békátávlatból.

■ Apokalipszis

1986-ban egy metszően hideg januári reggelen megállt az élet a fővárosban. Jégbe fagytak a házak, páncélba burkolóztak a fák, dermesztő csend borult a máskor a csúcsgalamb zajától hangos utcákra. A kietlen Petőfi hídon, a befagyott sínek között egy lány gyalogolt az Üllői úti metróállomás felé. Angol szigorlatra igyekezett. Arcát sállal óvta a mínusz 20 foktól, szemét napszemüveggel a vakító hótól, és a túlélésért fohászkozott. A remény egy villamos képében tűnt fel, szürreális látványként az apokaliptikus tájban. Csigalassúsággal araszolt át a hídon Buda felől, és a lányhoz érve, megpróbált megállni. Sikertelenül. A behúzott fékek csikorgásától kísérvé lassan tovasúszott a sivár Nagykörúton.

■ Alagút-szindróma

A kislány úgy érezte, sohasem ér át a túoldalra. A szembejövő autók reflektorai szinte teljesen elvakították. Becsukta a szemét, és csak néha nyitotta ki egy-egy pillanatra, nehogy megbotoljon valamiben, vagy egyensúlyát veszítve a járművek közé szédüljön. A zaj és a kipufogók bűze elviselhetetlen volt.

Visszatartotta a lélegzetét: „Mire háromig számolok, kint leszek!” „Három!” Megkönnyebbült sóhajjal nézett körül a Clark Ádám téren, és elindult a 19-es villamos megállójához. Nyolcéves volt. A Mészáros utcába járt művészi tornára, de aznap valahogy ott felejtődött. Csak egy villamost ismert, ami hazaviheti, ezért nekivágott a végtelen hosszúságú Lánchíd alagútnak. Felnőttként soha többé nem ment arra.

■ Hídépítők

Minden nap pontban délután fél négykor léptek rá a hídra, és minden nap új meglepetéset tartogatott a számukra. Izgalmas volt, de félelmetes is. A járműforgalmat már hónapok óta elterelték a környékről, a Szigetet mindkét irányból kizárólag gyalogosan lehetett megközelíteni. A kisfiú és a mamája szorososan fogták egymás kezét, miközben az ideiglenes pallókon egyensúlyozva, a légkalapácsok, markológépek, betonkeverők és aszfaltmarók fülsiketítő zajától kísérvé az uszoda felé igyekeztek. Hozzászórtak a zúrzavarhoz, és kezdték meglatni a káoszban a rendet. Élvezték, ahogy lassan minden a helyére kerül, és büszkéek voltak rá, hogy mindennek a tanúi lehetnek. A lábuk alatt cserélték ki a Margit hidat.

Nyugatplusz.
Pest-budai mozaikok
 Szabó Zoltán Attila szerkesztésében

Korponay Zsófi Zsidó Csaba Blazovszky Ákos
Talány Akusztik

INFINITUM BUDD PEST

Megrendelhető:
happycaroffice@gmail.com
ereft@gmail.com

KAL PINTÉR MIHÁLY

Angyalok és démonok Eötvös univerzumából

„Bezengett milliót teremt maga körül.” Hogy ez mit jelent, nem lehet tudni, viszont lebeghetünk valami különös hangterben. A hangok egyszerre csikordulnak, és hatnak minden érzékünkre, néha már csiklandóan perverz a hatásuk.

Eötvös Péter a jelen operáját írja, miközben máris klasszikus. Régóta eredeti és egyedi, ez nem hír, de mintha csak néhány éve lenne a magyar nézők egyik kedvence. Idén a Neuer Oper Wien produkcióját, az Angyalok Amerikában című operáját hozta haza – a Müpába...

Honegger szerint a zenetanításban a kortárs művektől kellene Palestrina felé haladni, vagyis a jelenünket értjük meg, és abból fejthetjük vissza a múltunkat. Másfelől a kortárs zene még mindig nem érte el megfelelőképpen a célközönségét, a ma emberét. Hogyan értsük meg jobban a 21. század kommunikációját, és annak zenei leképeződését? Ahogy a modern építészet remekeit belakjuk, az igényeink változnak. A hangversenytermek sztárjai közben változatlanul: Mozart & Beethoven.

Amikor azt mondjuk, Sosztakovics kései művénél elértük az emberi fül számára elérhető maximumot, akkor jön Schnittke, s rátesz egy lapáttal! Azután pedig Kurtág, és vele tovább kalandozunk ezen az ösvényen. Végül elérkezünk egy olyan pontra, ahol a fiatal szerzők, *Gyöngyösi Levente* vagy *Zombola Péter* visszatér a számunkra még mindig megszokotthoz, az – újrahaznosított – hagyományos hangzáshoz...

Eötvös külön univerzumot képvisel. Ő valahová Boulez árnyékába helyezte magát. Ezt jelzi legismertebb műve a zeroPoint, ahol a tételek száma soha nem éri el az egy bouleznyi egységet, 0,9-nél megáll. Szívesen nyúl bibliai témákhoz, vagy beszél jelképekben. Kifordít, átalakít, szintetizál.

Életem első nagy Eötvös-élménye a Paradise realoded. A héber apokrif irodalomból ismert Lilith, azaz a démoni nő alakja, aki Ádámmal egyenrangúként élte az életét a Paradicsomban.

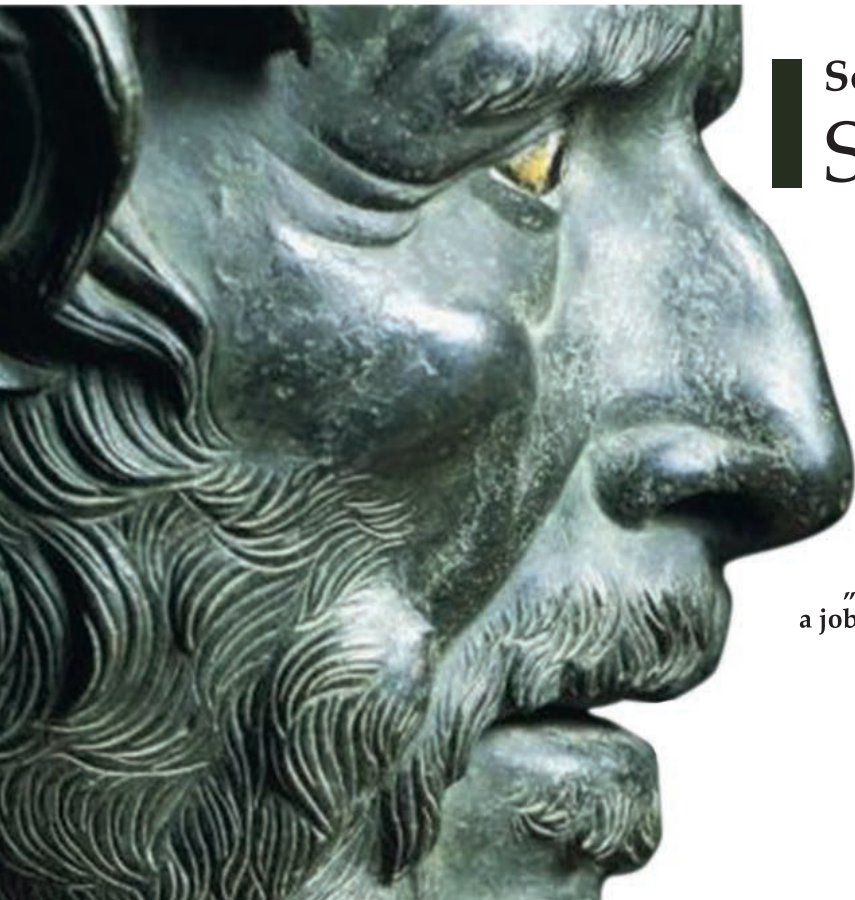

Később aztán Ádám oldalbordájából megszületett Éva, így nem csak az állandó, a kötött (és kötődő) társ jelenik meg, de az alá-fölérendeltség is. Éva Ádám része – egy vele, de miután Ádamból teremtetett, ezért az úton az ő társa, sok esetben talán szolgálója is. Lilithet számúzik. Lucifer és a démoni nő, mint két számkivetett, próbál érvényt szerezni saját akaratának az Úrral szemben. Itt indul útjára a madáchi gondolat.

Lucifer a terve szerint halad, Lilith pedig folyamatosan el akarja pusztítani Évát, vagyis az Úr akaratát. Meg akarja szerezni azt, ami az övé, ami jár neki. Más nem is tehet, hiszen a léte függ tőle. Valójában Éva halálától is. A tét nem kevesebb, mint hogy kitől származzon az emberiség. Lucifer célja pedig az emberiségben való hit szkeptikus elutasítása. Ugyanis ez az egyetlen lehetőség, hogy megkaparintsa saját céljaira az embert.

Három évvel később ismerhetünk meg egy korábbi Eötvös-operát, Gabriel García Márquez Szerelemről és más démonokról című művét dolgozta fel. Eötvös szerint ez az egyik legdallamosabb opusza. A képek valóban szuggesztívek, erősek, és Eötvös zenei struktúrája is igen világos, még sincs meg az a furcsa rezonancia, ami a Paradise-t egyszerre tette bizarrá, zeneileg és képileg is.

Kép, zene, kommunikáció újratervezés... Valahol mindig ez a kiindulópont. A klasszikus hatásképek, a jelképrendszerek, és az összetéveszthetetlen egyedi hangzásvilág emeli ki Eötvös munkáit a kortárs művek rengetegéből.

SCHWALM ZOLTÁN

Seneca intelme

aki mulatságot szervez
 aki veled számol
 aki számít rád is
 aki színpadot ácsol
 aki a hívó szót kutatja
 aki veled (is) inna-enne bárhol
 aki a közösségi térről mesél
 aki művészetet pártol
 annak ismernie kell Seneca sorát:

„A legnagyobb hiba abban van, aki nem
 a jobbaknak akar tetszeni, hanem a tömegnek!”

VÁLTSON DIGITÁLISRA!

Olvassa a Nyugat Plusz magazin
 digitális változatát!

your digital media
Dimag
 dimag.hu

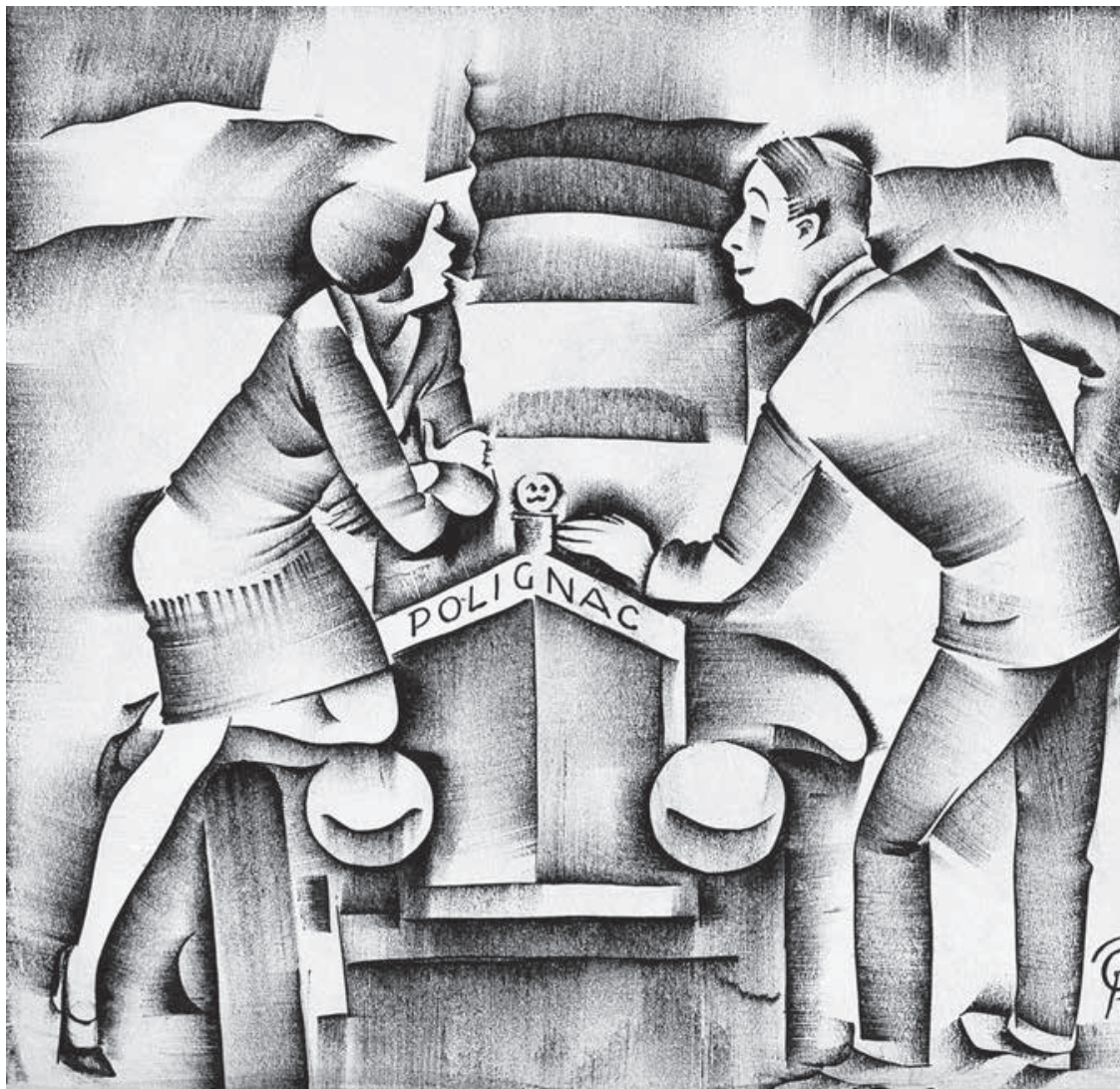

interaktív
 tartalmak

folyamatosan
 bővülő kínálat

IPad, PC, OSX
 Android, Win8

FIVE INTERNATIONAL KFT. // UGYFELSZOLGALAT@DIMAG.HU

*„A táj oly tiszta volt körös-körül, mint egy álom. Őszintén szálltak a varjak a háztetők felett.
Valószínűen nyikorgott a püspöki kút, innen nem messzire.”*

Krúdy Gyula

A MOLNÁR-C. PÁL MŰTEREM – MÚZEUM AJÁNDÉKA A NYUGAT PLUSZ OLVASÓINAK!

A mű címe:

MOLNÁR-C. PÁL: POLIGNAC

Molnár-C. Pál (1894–1981) festőművész a Gellérthegy oldalában, egy Ménesi úti villában élt és alkotott 50 éven át. Halála után, 1984-ben kisebbik lánya, dr. Csillag Pálné Éva, családi gondozású magánmúzeumot hozott létre, ahol a művek a születésük helyén láthatók.

A múzeum címe: 1118. Budapest, Ménesi út 65.

E-mail: info@mcpmuzeum.hu

LAMBERTO PIGNOTTI: A művészet lebontja a határokat!